

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Тетяна САВИЦЬКА
« _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації
протокол № 9 від 08 квітня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри
Марина НАВАЛЬНА

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»
Валентина СТРИЛЕЦЬ
Гарант ОП «Німецька мова та друга іноземна»
Наталія БІЛОУС

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасна українська мова та література»

Спеціальність: 035 «Філологія»
Спеціалізація: 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
035.043 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька»
Освітня програма: «Англійська мова та друга іноземна»
«Німецька мова та друга іноземна»
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробники: д. ф. н., проф. Семашко Тетяна Федорівна
к. пед. н., доц. Чумак Тетяна Миколаївна

Київ – 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

УКРАЇНИ

Кафедра журналістики та мовної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

_____ Інна САВИЦЬКА

«   » _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри журналістики

та мовної комунікації

протокол № 9 від 08 квітня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри

_____ Марина НАВАЛЬНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»

_____ Валентина СТРИЛЕЦЬ

Гарант ОП «Німецька мова та друга іноземна»

_____ Юлія МАРКОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасна українська мова та література»

Спеціальність: 035 «Філологія»
Спеціалізація: 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
035.043 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька»
Освітня програма: «Англійська мова та друга іноземна»
«Німецька мова та друга іноземна»
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробники: д. ф. н., проф. Семашко Тетяна Федорівна
к. пед. н., доц. Чумак Тетяна Миколаївна

Київ – 2024

1. Опис навчальної дисципліни
«Сучасна українська мова та література»
для повного терміну денної форми навчання

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	перший (бакалаврський)	
Спеціальність	035 «Філологія»	
Освітня програма	«Англійська мова та друга іноземна» «Німецька мова та друга іноземна»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	<u>120</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>	
Кількість змістових модулів	<u>3</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____	
Форма контролю	іспит (1 семестр, 1 курс)	
	іспит (2 семестр, 1 курс)	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	1,2	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	45 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	45 год.	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:	3, 2 3, 2	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сучасна українська мова – мова державна і для багатьох студентів рідна. Вільне, досконале володіння мовою неможливе без знання її системи, структури, фонетичних, словотвірних, граматичних закономірностей, орфографічних і орфоепічних норм. Українська мова для студентів, які навчаються за спеціальністю «Філологія (англійська мова, німецька мова)» є водночас і загальноосвітньою, і спеціальною лінгвістичною дисципліною. Без засвоєння лінгвістичних знань неможлива висока професійна підготовка словесника, свідоме практичне оволодіння українською літературною мовою, набуття практичних навичок використання її виражальних засобів відповідно до сучасних норм, подолання недосконалого білінгвізму студентів, а також набуття уміння вільного спілкування в різних комунікативних сферах.

Мета курсу – поглибити знання студентів із сучасної української мови та української літератури, сформувавати в них погляд на мову як на системно-структурне явище, допомогти їм глибше оволодіти мовними формами, активізувати їх уміння спілкуватися українською мовою в різних соціокомунікативних ситуаціях.

Завдання:

- ознайомити студентів із структурою та системою української мови, одиницями мовних рівнів; найголовнішими фонетичними явищами; принципами українського правопису; будовою та способами творення слів;
- закріпити знання про моно- та полісемію, типи переносних значень;
- показати відмінності між омонімією та багатозначністю, навчити розмежовувати омонімію від полісемії; навчити аналізувати словникові статті про багатозначні слова та слова-омоніми;
- донести до студентів відомості про синонімію як лексико-семантичне явище, про різновиди синонімів і джерела синонімії;
- проаналізувати явище лексичної антонімії в українській мові, навчити розрізняти типи антонімів, з'ясувати джерела антонімії;
- подати відомості про лексику української мови з погляду її походження, активності вживання, співвіднесеності з певним стилем, емоційним забарвленням;
- ознайомити студентів з поняттям про фразеологічні одиниці, їх різновиди з погляду семантики, відповідно до граматичного складу;
- висвітлити системні зв'язки, явище варіантності у фразеології та джерела фразеології української мови; з'ясувати мовностильові особливості фразеологізмів;
- ознайомити з основними класифікаціями словників та будовою словникових статей у лексикографічних працях різного типу;
- поглибити знання студентів про самостійні частини мови та їхні граматичні особливості, про частиномовний статус прийменника, сполучника, частки, вигуку;
- поглибити знання студентів про словосполучення; типи словосполучень;
- з'ясувати питання про структурні, прагматичні та інтонаційні особливості простого речення та його пунктуацію;
- розширити уявлення студентів про елементарне складне речення та багатокомпонентне складне речення (будова, семантико-синтаксичні відношення між частинами, особливості пунктуації).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- основні теоретичні відомості про українську мову, її системно-структурну організацію; властивості одиниць різних рівнів;
- головні фонетичні зміни, що відбуваються в процесі мовлення;
- принципи українського правопису;
- особливості класифікацій слів української мови за походженням, уживанням, активністю функціонування в мовленні;
- джерела синонімії, антонімії, омонімії як лексико-семантичних явищ;

- знати різні типи фразеологічних одиниць, принципи стилістичної організації лексики, класифікації стилів сучасної української мови;
  - знати лексико-семантичні, граматичні категорії різних частин мови тощо;
  - знати будову словосполучень, типи підрядного зв'язку у словосполученні;
  - знати типи і види простих і складних речень;
  - знати принципи української орфографії та пунктуації;
- вміти:**
- аналізувати лексику за зазначеними вище ознаками;
  - виявляти однозначні й багатозначні, омонімічні й полісемічні слова;
  - визначати прямі й переносні типи лексичних значень;
  - характеризувати тип переносного значення слова;
  - з'ясувати походження слів;
  - диференціювати різні типи фразеологічних одиниць;
  - знаходити потрібну інформацію в різних типах лінгвістичних словників (тлумачних, орфографічних, етимологічних тощо);
  - вільно спілкуватися українською мовою і вміло добирати лексику відповідно до жанрового і стильового спрямування висловлювання;
  - робити фонетичний, словотвірний, морфологічний аналізи окремих словоформ;
  - утворювати потрібні граматичні форми, правильно відмінювати запропоновані словоформи;
  - визначати лексико-граматичні, структурні, значеннєві розряди окремих частин мови;
  - аналізувати різні види простого та складного речень, складного синтаксичного цілого, розрізнати диференційні ознаки синтаксичних одиниць;
  - схематично представити різні типи складних речень і складних синтаксичних конструкцій, правильно оперувати знанням принципів пунктуації.

Набуття компетентностей

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори художньої літератури, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Сучасна українська мова та література»

для повного терміну денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Фонетико-орфографічна система сучасної української мови та її лексико-семантичний і фразеологічний рівні												
Тема 1. Фонетика й фонологія сучасної української мови та використання їхнього потенціалу в перекладацькій діяльності. Предмет і завдання фонетики. Зв'язок фонетики з іншими лінгвістичними дисциплінами. Класифікації голосних і приголосних звуків. Фонетична та фонематична транскрипції.	12	2	5			5						
Тема 2. Сегментні та суперсегментні одиниці фонетичної системи. Склад як одиниця фонетики. Наголос як одиниця фонетики. Словесний наголос, його функції. Акцентологія. Пауза. Інтонація.	9	2	4			3						
Тема 3. Графіка як галузь знань про співвідношення букв і фонем. Графічні засоби української мови.	5	2				3						
Тема 4. Лексикологія сучасної української мови. Шарування словникового складу української мови. Джерела української	9	2	4			3						

фразеології. Українська лексикографія.													
Разом за змістовим модулем 1	35	8	13			14							
Змістовий модуль 2. Граматичний устрій сучасної української мови													
Тема 5. Морфеміка та словотвір як вчення про структуру слова. Морфемна структура слів. Типи морфем української мови. Загальна характеристика способів словотвору сучасної української літературної мови.	9	2	3			4							
Тема 6. Граматика як наука про будову мови. Основні поняття граматики: граматичне значення, граматична форма, граматична категорія. Принципи класифікації частин мови. Морфологічний розбір частин мови.	12	2	6			4							
Тема 7. Синтаксис словосполучення і речення. Словосполучення. Типи словосполучень. Речення як основна одиниця синтаксису. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична, комунікативна організація речення.	10	2	4			4							
Тема 8. Мовні норми: орфоепічні, граматичні, орфографічні та пунктуаційні норми сучасної української мови. Основи української пунктуації.	12	4	4			4							
Разом за змістовим модулем 2	41	8	17			16							
Змістовий модуль 3. Сучасна українська література													
Тема 1. Культурно-історичні умови розвитку літературного процесу в Україні останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття. Типи дискурсів у сучасній українській літературі: неопозитивізм, неомодернізм, постмодернізм як	7	2	2			3							

<p>моделі національно-культурного самоусвідомлення.</p> <p>Співіснування в літературному процесі к. ХХ – поч. ХХІ ст. різних поколінь. Естетичне обличчя генерації літературних «батьків» (І. Жиленко, Ю. Мушкетик, Р. Іваничук, В. Дрозд, Є. Гуцало, П. Загребельний, А. Дімаров, В. Захарченко та ін.). Нові грані прози Є. Гуцала, В. Дрозда: риси постмодернізму.</p>												
<p>Тема 2. Постмодернізм як естетичне явище: джерела, етапи розвитку, представники, жанрові різновиди. Українська дискусія про постмодернізм, його зв'язок з бурлескно-трагедійною традицією І. Котляревського, з бароковою поетикою (літурги «Бу-Ба-Бу», «ЛуГоСАд», «Пропала грамота»; проза Ю. Андруховича, В. Неборака, Володимира Діброва, Ю. Винничука, Б. Жолдака). Посткарнавальна література як друга течія постмодернізму «Нова дегенерація», «Червона фіра», «Пси святого Юра» тощо). «Київська школа поезії» – оригінальний модерний проект в українській літературі другої половини ХХ ст.</p>	7	2	2			3						
<p>Тема 3. Поетичні генерації сімдесятників, вісімдесятників та «дев'яностівців». Василь Герасим'юк як репрезентант модерної лірики сімдесятників, її міфологічної течії. Сильові особливості поезії В. Герасим'юка.</p>	6	2	2			2						

<p>Суспільні трансформації 80-х років та їх осмислення митцями. Представники літературного покоління. Літературні авангардисти. Гурти «Бу-Ба-Бу», «Пропала грамота», «ЛуГоСад». Постмодерні рефлексії Ю.Андруховича («Перверзія», «Московіада»). Юрій Андрухович – найпомітніший творець постмодерного роману. Олександр Ірванець – представник карнавальної-провокаційної складової постмодерного дискурсу. Особливості постмодерної естетики поетів 90-х років, її відмінність від творчих засад вісімдесятників («дев'яностівці», «люди перелому», «покоління національної депресії»): Іван Андрусяк, Степан Процюк, ІванЦипердюк, Юрій Бедрик, Сергій Жадан, Василь Махно, Ігор Бондар-Терещенко, Ростислав Мельників, Роман Скиба, Василь Габор, Павло Вольвач, Оксан Забужко, Мар'яна Савка та ін. Вихід колективної збірки поезій «Нова дегенерація». Причини розпаду гурту у середині 90-х.</p>											
<p>Тема 4. Сергій Жадан, Павло Вольвач, Олесь Ульяненко, Василь Слапчук у літературному процесі к. ХХ – п. ХХІ ст. Сергій Жадан – зачинатель поезії дев'яностівців, учасник літгурту «Червона фіра». Поетичні збірки: «Рожевий дегенерат», «Цитатник», «Генерал Юда», «НЕП», «Динамо Харків», «Пепсі», «Дні Марії».</p>	6	2	2			2					

<p>Павло Вольвач – автор поетичних збірок «Маргінес», «Кров зухвала», «Південний Схід». Місце Олеся Ульяненка в літературному процесі к. ХХ – п. ХХІ ст. (романи «Сталінка», «Вогненне око», «Богемна рапсодія», «Зимова повість», «Син тіні», «Жінка його мрії» та ін.). Роман «Сталінка» як явище постмодерної прози.</p>														
<p>Тема 5. Неомодернізм у сучасній українській прозі. В'ячеслав Медвідь, Євген Пашковський як репрезентанти модернізованого неотрадиціоналізму в українській літературі кін. ХХ ст. Естетична концепція жіночої прози. Термін «жіноча література» («жіноча проза», «жіноча поезія», «жіноче письмо»). Відгомони загальносвітової постмодерної ситуації, для якої характерне усвідомлення взаємин людини і тексту, людини і віртуальної реальності (Г. Тарасюк, Л. Таран, Л. Пономаренко, О. Пахльовська, Г. Пагутяк, К. Мотрич, С. Майданська, Є. Кононенко, І. Роздобудько, С. Талан, Т. Малярчук та ін.). Місце Оксани Забужко в «новій хвилі» жіночої прози української літератури порубіжжя. Модернізована версія фольклорних та біблійних мотивів і образів у «Казці про калинову сопілку» О. Забужко. Проблематика, жанрові різновиди прози Марії Матіос («Щоденник страченої»),</p>	6	2	2			2								

<p>«Бульварний роман»).</p> <p>Художнє осмислення драматичних сторінок української історії в романі Марії Матіос «Солодка Даруся».</p> <p>Місце Галини Пагутяк в жіночій прозі порубіжжя.</p> <p>«Писар Східних воріт Притулку» – роман про вічні пошуки людиною власної сутності.</p>											
<p>Тема 6. Тенденції розвитку сучасної української драматургії та історичного роману.</p> <p>Тенденції розвитку драматургії: жанрові різновиди, тематична багатоплановість, риси постмодернізму, драми абсурду. Художня своєрідність драматургії О. Ірванця, Я. Стельмаха, І. Бондаря, Терещенка, Н. Нежданої.</p> <p>Тенденції розвитку «нової хвилі» історичної романістики к. ХХ – поч. ХХІ ст. Нові якості історичного роману Р. Іваничука, П. Загребельного, Ю. Мушкетика, Ліни Костенко, М. Вінграновського. Нові ідейно-художні якості: особливий психологізм, акцентування уваги на зображенні національного характеру, специфічна організація простору і часу, драматургічність та кіномислення (зображення людських типів, звичаїв, пейзажу, предметів побуту тощо): Р. Іваничук, С. Талан, В. Лис, А. Кокотюха та ін.</p> <p>Роман Василя Шкляра «Чорний ворон» – історичний роман про боротьбу холодноярських повстанців із радянською владою.</p> <p>Осмислення подій початку ХХІ століття у романі Ліни Костенко «Записки</p>	6	2	2			2					

українського самашедшого».													
<p>Тема 7. Концепція двох полюсів української літератури – елітарності й масовізму. Альтернатива як спосіб самовираження молодих українських письменників. Найновіші тенденції сучасного літературного процесу.</p> <p>Жанрове розмаїття «масової літератури» (детективи, трилери, мелодрами, кримінальні романи тощо). Поняття «бестселер». Специфічні умови його розвитку в українській літературі порубіжжя. Авантюрно-психологічні романи-бестселери Василя Шкляра («Ключ», «Елементал», «Кров кажана»). Розвиток детективного українського жанру, його репрезентанти (А. Кокотюха, Л. Кононович). Кримінальний роман Леоніда Кононовича «Феміністка»: спроба створення національного детективу. Творчість Максима Кідрука. Жанрові виміри травелогів.</p> <p>Нові виміри прози та поезії 2014-2023 років. Художнє осмислення подій Євромайдану та російсько-української війни в текстах В. Шкляра («Чорне сонце»), М. Матіос («Приватний щоденник. Майдан. Війна...»), М. Слабошпицького («Велика війна 2014»), Г. Вдовиченко («Маріупольський процес»), С. Жадана («Інтернат»), С. Талан («Оголений нерв»).</p>	6	2	2			2							
Разом за змістовим модулем 3	44	14	16			14							
Усього годин	120	30	46	-	-	44							

3. Теми практичних занять

№	Назва теми	К-сть
---	------------	-------

з/п		год.
1.	Фонетична система української мови. Анатомо-фізіологічні умови творення звуків мови. Акустичні властивості мовних звуків, основні аспекти вивчення звуків.	2
2.	Зміни звуків у мовному потоці (акомодація, асиміляція, дисиміляція, чергування, подовження, спрощення, редукція). Неоднозначність складоподілу в українській мові. Рухомий й нерухомий наголос при словозміні і словотворенні.	2
3.	Причини порушення орфоепічних норм. Засоби милозвучності української мови. Співвідношення між буквами і звуками українського алфавіту.	2
4.	Лексичне і граматичне значення слова. Граматична форма і граматичні категорії. Структура лексичного значення слова. Типи лексичних значень. Мовні явища синонімії, антонімії, омонімії. Парадигматичні зв'язки у лексиці.	3
5.	Фразеологія і мовні кліше. Вживання фразеологізмів та їх трансформація. Джерела появи фразеологізмів.	2
6.	Активні словотвірні процеси в сучасній українській мові. Дерираційні й формотворчі афікси. Твірна, непохідна і похідна основа словотвору. Продуктивні і непродуктивні словотвірні типи. Завдання словотвірного й морфемного аналізу.	2
7.	Грамматика як наука про будову мови. Основні поняття граматики (граматичне значення, граматична форма, граматична категорія). Проблеми виділення частин мови і принципи їхньої класифікації.	2
8.	Лексико-граматичні категорії самостійних частин мови.	2
9.	Морфологічний розбір самостійних частин мови.	2
10.	Службові частини мови. Морфологічний розбір службових частин мови.	2
11.	Синтаксис словосполучення і речення. Словосполучення. Типи підрядного зв'язку у словосполученнях. Класифікація словосполучень.	2
12.	Речення як основна одиниця синтаксису. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична, комунікативна організація речення. Типи складного речення.	2
13.	Головні та другорядні члени речення.	1
14.	Правопис складних іменників та прикметників. Правопис займенників, прислівників. Правопис прийменників, сполучників, часток.	2
15.	Пунктуаційні норми сучасної української мови.	2
16.	Елементи поезики постмодерну у творчості В. Стуса. Київська школа поетів. Творчість Василя Голобородька.	2
17.	Василь Герасим'юк як репрезентант модерної лірики сімдесятників. Юрій Андрухович – найпомітніший творець постмодерного роману. Олександр Ірванець – представник карнавально-провокативної складової постмодерного дискурсу.	2
18.	Сергій Жадан – зачинатель поезії дев'яностівців, поетичні збірки. Місце П. Вольвача в літературному процесі порубіжжя. Перевага громадянської лірики. Олесь Ульяненко. Роман «Сталінка» як явище постмодерної прози.	2
19.	Боротьба за виживання маленької людини у світі насильства (за романом Ольги Слоньовської «Дівчинка на кулі»). Місце Галини Пагутяк в жіночій прозі порубіжжя. «Писар Східних воріт Притулку» – роман про вічні пошуки людиною власної сутності.	2
20.	Місце Оксани Забужко в «новій хвилі» жіночої прози української літератури порубіжжя. Модернізована версія фольклорних та біблійних	2

	мотивів і образів у «Казці про калинову сопілку» О. Забужко. Проблематика, жанрові різновиди прози Марії Матіос («Щоденник страченої», «Бульварний роман»). Художнє осмислення драматичних сторінок української історії в романі Марії Матіос «Солодка Даруся».	
21.	Роман Василя Шкляра «Чорний ворон» – історичний роман про боротьбу холодноярських повстанців із радянською владою. Осмислення подій початку ХХІ століття у романі Ліни Костенко «Записки українського самашедшого».	2
22.	Нові виміри прози та поезії 2014-2023 років. Художнє осмислення подій Євромайдану та російсько-української війни в текстах В. Шкляра («Чорне сонце»), М. Матіос («Приватний щоденник. Майдан. Війна...»), М. Слабошпицького («Велика війна 2014»), Г. Вдовиченко («Маріупольський процес»), С. Жадана («Інтернат»), С. Талан («Оголений нерв»).	2
	Усього	46

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Фонетична система української мови. Класифікація голосних звуків (фонем) в українській мові за рядом, за ступенем підняття язика, за наявністю чи відсутністю лабіалізації. Класифікація приголосних звуків (фонем) за участю голосу і шуму, за місцем творення, за наявністю чи відсутністю лабіалізації.	3
2	Засоби милозвучності української мови.	2
3	Графічні засоби української мови.	2
4	Загальна характеристика способів словотвору сучасної української літературної мови.	2
5	Лексичний запас української мови. Розшарування української лексики.	2
6	Розвиток української лексикографії. Загальна характеристика словників. Типи словників.	2
	Принципи класифікації частин мови.	2
7	Лексико-граматичні розряди самостійних частин мови. Морфологічний розбір самостійних частин мови.	3
8	Службові частини мови. Морфологічний розбір службових частин мови.	3
9	Синтаксис словосполучення і речення.	3
10	Головні і другорядні члени речення.	3
11	Пунктуаційні норми сучасної української мови.	3
12	Художні твори для обов'язкового прочитання: 1. Ліна Костенко «Записки українського самашедшого». 2. Юрій Андрухович «Рекреації», «Московіада». 4. Оксана Забужко «Казка про калинову сопілку», «Музей покинутих секретів». 5. Марія Матіос «Солодка Даруся», «Москалиця». 6. Василь Шкляр «Ключ», «Чорний ворон». 7. Мирослав Дочинець «Вічник», «Криничар». 8. Леонід Кононович «Тема для медитації». 9. Євгенія Кононенко «Імітація». 10. Володимир Лис «Століття Якова», «Соло для Соломії». 11. Євген Пашковський «Свято».	4

	<p>12. Любко Дереш «Культ».</p> <p>13. Макс Кідрук «Бот».</p> <p>14. Люко Дашвар «Покров».</p>	
13	<p>Художні твори для додаткового прочитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Валерій Шевчук «У череві апокаліптичного звіра», «Жінка-змія», «Місяцева зозулька з Ластів'ячого гнізда». 2. Галина Пагутяк «Записки Білого Пташка», «Слуга з Добромиля». 3. Юрій Андрухович «Перверзія», «Дванадцять обручів», «Лексикон інтимних міст». 4. Юрко Іздрик «Воцтек», «Подвійний Леон». 5. Тарас Прохасько «Інші дні Анни», «НепрОсті», «Лексикон таємних знань». 6. Василь Шкляр «Маруся», «Ностальгія», «Чорне сонце». 7. Оксана Забужко «Польові дослідження з українського сексу», «Я, Мілена». 8. Євгенія Кононенко «Зрада», «Повії теж виходять заміж», «Симбалайн». 9. Галина Тарасюк «Сестра моєї самотності», «Гаспид і Маргарита», новели на вибір. 10. Марія Матіос «Нація», «Майже ніколи не навпаки», «Черевички Божої матері». 11. Степан Процюк «Маски опадають повільно», «Руйнування ляльки», «Бийся головою до стіни», «Тотем». 12. В'ячеслав Медвідь «Льох», «Кров по соломі». 13. Євген Пашковський «Безодня», «Щоденний жезл». 14. Олесь Ульяненко «Сталінка», «Дофін сатани». 15. Василь Слапчук «Сліпий дощ», «Дикі квіти», «Осінь за шокою». 16. Мирослав Дочинець «Горянин», «Карби і скарби». 17. Люко Дашвар «Молоко з кров'ю», «Биті є», «Село не люди», «ПоКров». 18. Макс Кідрук «Бот 2», «Твердиня» та ін. 19. Любко Дереш «Поклоніння ящірці», «Намір», «Архе», «Миротворець». 20. Сергій Жадан «Ворошиловоград», «Депеш мод», «Месопотамія». 21. Володимир Лис «Маска», «Країна гіркої ніжності». 22. Юрій Щербак «Час смертохристів», «Час тирана». 23. Світлана Талан «Не вурдалаки», «Розколоте небо» та ін. 24. Ірен Роздобудько «Гудзик», «Зів'ялі квіти викидають», «Оленіум», «Одного разу...». 25. Дара Корній «Зірка для тебе», «Коли ти поруч» та ін. 26. Софія Андрухович «Сьомга», «Старі люди», «Фелікс Австрія». 27. Таня Малярчук «Ендшпіль Адольфо», «Біографія випадкового чуда». 28. Наталка Сняданко «Колекція пристрастей, або Пригоди молодої українки», «Гербарій коханців». 29. Тарас Антипович «Хронос». 30. Олександр Михед «Понтиїзм», «Астра». 	6
14	<p>Вірші для вивчення напам'ять:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В. Голобородько «Сам за деревом», «Без імені», «Ми йдемо по Україні», «Сліпі падають до ями своїх очей», «Хай слово тоді умре», «Калина об Різді». 2. Ю. Андрухович «Елегія 60-х», «Ніжність», «Сім грудневих порівнянь», «Легенда про дивака», «Україна ж – це країна барокко», «Що хочеш ти? Спокою під крилом». 	4

	<p>3. О. Забужко «Попелюшка» (уривок), «Відлопотитиш дощами за ворота», «Визначення поезії» (уривок).</p> <p>4. В. Герасим'юк «Прийшли вночі», «Чоловічий танець», «Де ті царі...», «Я вижив тут, я тобі віддам», «Ми на камінь поклали мечі».</p> <p>5. Ігор Римарук «А те, що живий, – серед ночі засвідчує страх», «Скляне життя», «Один», «Діва Обида», «Різдво», «Ксерокопія».</p> <p>6. Марія Матіос «Із днів материнства», «Я в цім саду бувала у раю», «Жіночий аркан» (на вибір).</p> <p>7. Сергій Жадан «Кода», «Синай», «Падає сніг», «Дні Марії».</p> <p>8. Юрій Іздрик «Кобзарики», «Пам'ять дощами вимило», «LOOK!», «Ще зима не дійшла» та ін.</p>	
Разом		44

6. Методи навчання

Використання методів навчання в процесі викладання навчальної дисципліни «Сучасна українська мова» зумовлено пізнавальним і виховним значенням цього курсу та його місцем у системі підготовки фахівців усіх напрямів (нормативна професійно орієнтована навчальна дисципліна), а також метою та завданнями його вивчення.

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- залік;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ від 22.12.2023 р. № 6).

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R дис** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації **R ат** (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R нр** (до 70 балів): **R дис = R нр + R ат**.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчальний план підготовки бакалавра 035 «Філологія».
2. Підручники та навчальні посібники.
3. Опорні конспекти лекційних і практичних занять.
4. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
5. Семестрові завдання для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни.
6. Матеріали поточного та підсумкового контролю (контрольні завдання до практичних занять; завдання на модульні контрольні роботи для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу).
7. Перелік питань до екзамену. Екзаменаційні білети.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Авраменко Олександр. Українська самотужки. Київ : Видавництво «Грамота», 2021. 96 с.
2. Баденкова В., Зинякова А. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Акцентологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Миколаїв : МНУ, 2017. 279 с.
3. Бодик Остап, Рудакова Тетяна. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 416 с.
4. Вербич Святослав. Граматика української мови в таблицях за оновленим правописом. Київ : Видавництво «Арій», 2022. 128 с.
5. Голобородько Я. New Ukrainian alternative (Знакові тексти помежів'я XX – XXI століть). Харків : Основа, 2016. 116 с.
6. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2019. 124с.
7. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2016. 263 с.
8. Габор В. Від Джойса до Чубая: Есеї, літературні розвідки та інтерв'ю. Львів: ЛА «Піраміда», 2016. 168 с.
9. Данчук Ю. Моя українська вільна. Спілкуймося легко!: Візуалізований довідник. Київ : Видавництво «Основа», 2023. 192 с.
10. Дивоовид: Антологія української поезії XX століття: упорядкування, передмова, довідки про авторів І.Лучука. Тернопіль : Навчальна книга, 2017. 784 с.
11. Дністровий А., Андрусак І. Сучасна українська література кінця XX ст. – початку XXI ст. : Хрестоматія. Київ: Національний книжковий проект, 2018. 464 с.
12. Єгорова Т.Д. Практичний курс української мови: Навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2022. 160 с.
13. Констанкевич І. Сучасна українська література: стилі, покоління, творчі індивідуальності: навч. посібник. Луцьк, 2018. 328 с.
14. Наконечна Л. Б. Сучасна українська мова: Фонетика. Орфоепія. Морфонологія. Графіка. Орфографія: посібник. Видання 2-е, доповнене і перероблене. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 108 с.

15. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу: (Хронопис кінця тисячоліття). Львів: ЛА «Піраміда», 2016. 308 с.
16. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. 2-е видання, доповнене. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 328 с.
17. Поліщук Я. Ревізії пам'яті: літературна критика. Луцьк ; ПВД «Твердиня», 2017. 216 с.
18. Пономарів О., Різун В., Шевченко Л. Сучасна українська мова. Підручник. Київ : Видавництво «Либідь», 2022. 488 с.
19. Саєнко В. Сучасна українська література: компендіум. Одеса, 2018. 352 с.
20. Соколова С. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Підручник. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2017. 252 с.
21. Сучасний літературний процес: імена та тенденції : аналітично-інформаційне видання / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. С. В. Сагайдак, Г. П. Кашуба. Суми, 2018.
22. Український правопис. 2023. Київ : Наукова думка, 2023. 390 с.
23. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс. Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2020. 284 с.
24. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова: Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2017. 544 с.

Інформаційні ресурси

1. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-8. (А-Мішурний) [Електронний ресурс]. Режим доступу :
<http://services.ulif.org.ua/expl/Entry/index?wordid=1&page=0>
2. «Словники України» on-line [Електронний ресурс]. Режим доступу :
<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
3. Словник української мови online: у 20 т. / Томи 1-10. (А-Обміль) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ulif.org.ua>
4. Сайт Український мовно-інформаційний фонд НАН України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ulif.org.ua/>
5. Лінгвістичний портал «Mova.info» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mova.info/Page.aspx?ll=61>.
6. Словник української мови. У 20-ти т. / Український мовно-інформаційний фонд НАН України; за ред. В. М. Русанівського. — Київ: Наукова думка, 2010. — Т.1. А — Б. — 911 [Онлайновий доступ до перших шести томів](#). Томи 1-9: [Переглянути онлайн](#).
7. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ) на сайті [Словопедія](#).
8. Вікісловник uk.wiktionary.org. [Переглянути онлайн](#).
9. ГРАК, Генеральний регіонально анотований корпус української мови. [Переглянути онлайн](#).
10. Український національний лінгвістичний корпус. [Онлайн](#).
11. Корпус інтернет-текстів українською мовою. [Онлайн](#).
12. Корпус української мови з порталу Мова.інфо. [Онлайн](#).
13. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук України: Український лінгвістичний портал — [Словники України Online](#).
14. Українські словники он-лайн: орфографічний, тлумачний, синонімів rozum.org.ua.
15. Українські словники на лінгвістичному порталі mova.info.
16. Українські словники на сайті [Словопедія](#).
17. Багатомовний онлайн словник [Glosbe](#).
18. Портал словників української мови СЛОВНИК.ua. [Онлайн](#).
19. Словники української мови онлайн [на WorldwideDictionary.org](http://na.WorldwideDictionary.org).
20. Публічний електронний словник української мови «УКРЛІТ.ORG». [Онлайн](#).

21. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : НБУВ, 2013-2015. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua
22. Підручники онлайн. Режим доступу:
23. <http://kultura-movy>.
24. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
25. <http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/>
26. <http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/>
27. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
28. <http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>
29. <http://sum.in.ua/>
30. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
31. <http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
32. <http://www.litopys.org.ua/>
33. <http://www.mova.info/>
34. <http://www.novamova.com.ua/>
35. <http://www.pravopys.net/>
36. <http://www.r2u.org.ua/>
37. <http://www.rozum.org.ua>